

Cauza C-481/23 [Sangas]ⁱ

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

26 iulie 2023

Instanța de trimitere:

Audiencia Nacional (Spania)

Data deciziei de trimitere:

24 iulie 2023

Persoana căutată:

JMTB

AUDIENCIA NACIONAL (CURTEA NAȚIONALĂ, Spania)

SECȚIA PENALĂ

[OMISSIS]

[aspecte procedurale interne]

**TRIMITERE PRELIMINARĂ ADRESATĂ CURȚII DE JUSTIȚIE A
UNIUNII EUROPENE**

1. Instanța care adresează întrebarea preliminară:

[OMISSIS] Curtea Națională (Spania), Secția penală.

2. [OMISSIS] [identificarea părților]

3. Obiectul procedurii principale și situația de fapt:

Prin hotărârea din 21 februarie 2022 (ROJ [Indexul Jurisprudenței Naționale]:
SAN 677/2022 — ECLI:ES:AN:2022:677), lămurită prin încheierea din 3 martie

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

2022 [OMISSIS], inculpatul JMTB, printre alții, a fost condamnat pentru săvârșirea a TREI infracțiuni care ADUC ATINGERE FINANTELOR PUBLICE și a unei infracțiuni de SPĂLARE DE BANI, aplicându-i-se următoarele pedepse:

a) Pentru fiecare dintre cele trei infracțiuni care ADUC ATINGERE FINANTELOR PUBLICE, 2 ani de închisoare și o amendă de 23 de milioane de euro pentru exercițiul financiar 2011, 135 de milioane de euro pentru exercițiul financiar 2012 și 140 de milioane de euro pentru exercițiul financiar 2013, precum și interzicerea dreptului de a obține subvenții și ajutoare publice și de a beneficia de avantaje și stimulente fiscale sau în materie de asigurări sociale pentru o perioadă de trei ani.

b) Pentru infracțiunea de SPĂLARE DE BANI: 6 ani de închisoare și o amendă penală de 54 de milioane de euro.

Faptele pentru care a fost condamnat acest inculpat au constat, în esență, în crearea mai multor societăți în Spania, în fruntea cărora a plasat persoane de față care acționau ca administratori aparenti, în scopul de a săvârși fraude fiscale privind plata taxei pe valoare adăugată (TVA) aferentă exercițiilor financiare 2011, 2012 și 2013, pentru vânzarea de hidrocarburi în Spania. De asemenea, acest inculpat, în scopul disimulării originii sumelor delapidate, a efectuat în Spania retrageri din fondurile societăților utilizate pentru săvârșirea fraudei fiscale și a dispus transferuri către alte societăți din schema de fraudare și către alte conturi bancare situate în străinătate.

În urma comunicării privind introducerea recursului împotriva acestei hotărâri de către inculpat, a fost refuzată autorizația de a se deplasa în România, însă, după ce acesta a fost identificat la granița Croației către România, a fost dat în urmărire națională și internațională, fiind emis un mandat european de arestare.

Printr-o adresă din data de 4 aprilie 2023, Curtea de Apel Alba Iulia (România) a transmis o copie a sentinței penale nr. 21/13.03.2023, prin care se refuză executarea mandatului european de arestare emis împotriva acestui inculpat.

În motivarea hotărârii instanței române prin care se refuză predarea inculpatului se arată, în primul rând, că nu există niciun motiv de neexecutare obligatorie a mandatului european de arestare.

În continuare, atunci când analizează existența vreunui dintre motivele de neexecutare facultativă a MEA, instanța română arată că persoana căutată a prezentat documentele care dovedesc reședința continuă și legală pe teritoriul României de cel puțin 5 ani și că aceasta a declarat că nu dorește să fie predată autorităților judiciare spaniole, ceea ce echivalează cu un refuz al executării pedepsei în statul membru emitent și, prin urmare, consideră că există motive de refuz privind predarea.

Pe de altă parte, instanța română precizează că infracțiunile pentru care persoana căutată a fost condamnată în primă instanță de autoritatea judiciară emitentă a

mandatului european de arestare sunt calificate în legislația națională ca infracțiune de fraudă fiscală și infracțiune de spălare de bani, că pedeapsa prevăzută pentru aceste infracțiuni este cea de închisoare de la 3 la 10 ani și că, prin urmare, dacă faptele ar fi fost de competența autorităților judiciare române, termenul de prescripție a răspunderii penale ar fi fost de 10 ani de la data ultimei acțiuni/omisiuni. Instanța română menționează că cele trei infracțiuni de fraudă fiscală pentru care a fost condamnată persoana căutată au fost săvârșite în cursul exercițiilor financiare corespunzătoare anilor 2011, 2012 și 2013, astfel încât se poate considera că termenul de prescripție începe să curgă cel mai târziu la 31.12.2013.

Cu toate acestea, deși arată că termenul de prescripție este de 10 ani și începe să curgă la 31 decembrie 2013, instanța română precizează următoarele: *În cazul în care termenul de prescripție a răspunderii penale nu a fost întrerupt sau suspendat, acesta s-a împlinit la data de 30.12.2021 (textual)*, iar de la săvârșirea faptei nu a existat niciun motiv care să permită întreruperea cursului termenului de prescripție a răspunderii penale, în ciuda faptului că această secție a Audiencia Nacional (Curtea Națională, Spania) a informat în mod expres autoritățile române asupra faptului că nu a existat nicio întrerupere a procedurii, astfel încât dezbaterile au avut loc, iar hotărârea de condamnare a fost atacată.

Prin urmare, instanța română apreciază că există două motive de neexecutare facultativă a unui mandat european de arestare și, din acest motiv, refuză executarea mandatului european de arestare emis pe numele persoanei căutate, JMTB:

- Persoana căutată este rezidentă în România.
- Consideră că acțiunea penală s-ar fi prescris dacă ar fi fost de competența autorităților judiciare române.

4 Dispoziții relevante:

Articolul 4 din Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI), sub titlul Motive de neexecutare facultativă a mandatului european de arestare, prevede:

- La punctul 4: *atunci când s-a prescris acțiunea penală sau pedeapsa, în conformitate cu dreptul statului membru de executare, iar faptele sunt de competența acestui stat membru, în conformitate cu dreptul său penal;*
- La punctul 6: *în cazul în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, atunci când persoana căutată rămâne în statul membru de executare, este resortisant sau rezident al acestuia, iar acest stat se angajează să execute această pedeapsă sau măsură de siguranță în conformitate cu dreptul său intern;*

- (a) În conformitate cu articolul 4 punctul 4, predarea poate fi refuzată doar atunci când faptele care motivează emiterea mandatului european de arestare sunt de competența statului de executare a MEA, în conformitate cu dreptul său intern și, prin urmare, acesta poate aplica dreptul său intern pentru a stabili dacă s-a împlinit termenul de prescripție a acțiunii penale sau a pedepsei stabilit de legislația sa.

Dimpotrivă, în cazul în care faptele care au motivat emiterea MEA nu sunt de competența instanțelor statului de executare, acestea nu se pot pronunța cu privire la prescripția pedepsei sau a acțiunii penale aplicând propria lor legislație, ci trebuie să respecte legislația statului în care se desfășoară procesul penal.

- (b) Pe de altă parte, articolul 4 punctul 6 permite refuzul predării, sub rezerva a trei condiții:
- mandatul european de arestare să se fi emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate;
 - persoana căutată să fie resortisant sau rezident al statului membru de executare sau să locuiască în acest stat;
 - statul de executare să se angajeze să execute această pedeapsă sau măsură de siguranță în conformitate cu dreptul său intern.

5 Motive pentru care această instanță pune în discuție interpretarea sau validitatea dreptului Uniunii:

Având în vedere hotărârea pronunțată de instanța română, nu par a fi respectate principiile din decizia-cadru menționată, obligatorii pentru toate statele membre ale Uniunii Europene.

- a) În primul rând, hotărârea instanței române refuză predarea inculpatului JMTB deoarece consideră că, în conformitate cu legislația României, acțiunea penală s-a prescris.

Însă, această hotărâre se bazează pe aplicarea normelor de prescripție a acțiunii penale prevăzute de legislația română, în ciuda faptului că toate faptele supuse judecății au fost săvârșite în Spania și reprezintă fraude fiscale care aduc atingere intereselor economice ale Spaniei, astfel încât instanțele române în niciun caz nu ar avea competență pentru a le judeca.

- b) Refuzul de predare pentru motivul că persoana căutată este rezidentă în România nu pare să îndeplinească condițiile prevăzute de decizia-cadru pentru aplicarea acestui motiv de neexecutare facultativă.

Prima dintre condițiile menționate mai sus nu este îndeplinită în speță, deoarece judecarea faptelor este încă în curs, chiar dacă persoana căutată a fost condamnată în primă instanță.

Și, chiar dacă s-ar considera că persoana căutată este rezidentă în România, în pofida faptului că în cursul desfășurării procesului nu a fost autorizată să se deplaseze în România decât pentru perioade scurte de timp, refuzul predării nu este însoțit de angajamentul autorităților române de a executa în România pedeapsa care ar putea fi aplicată definitiv persoanei căutate, ceea ce ar da naștere unui spațiu de impunitate pentru aceste fapte, în cazul în care s-ar menține acest criteriu.

Astfel cum s-a stabilit în hotărârea CJUE din 31 ianuarie 2023 (Roj: PTJUE 21/2023 — ECLI:EU:C:2023:57), la punctele 75 și 76 din aceasta, *a admite că fiecare stat membru are posibilitatea de a adăuga la motivele menționate alte motive care să permită autorității judiciare de executare să nu dea curs unui mandat european de arestare ar fi de natură, pe de o parte, să aducă atingere aplicării uniforme a Deciziei-cadru 2002/584, condiționând aplicarea sa de norme de drept național, și, pe de altă parte, să priveze de efectivitate obligația de a executa mandatele europene de arestare prevăzută la articolul 1 alineatul (2) din această decizie-cadru, permițând, în practică, fiecărui stat membru să stabilească în mod liber sfera sa de aplicare a acestei obligații pentru autoritățile sale judiciare de executare. O astfel de interpretare ar împiedica buna funcționare a sistemului simplificat și eficient de predare a persoanelor condamnate sau bătute că au încălcat legea penală instituită prin decizia-cadru menționată și, prin urmare, ar fi contrar obiectivului urmărit de aceasta, amintit la punctul 67 din prezenta hotărâre.*

Utilitatea întrebării preliminare:

Această întrebare preliminară este utilă având în vedere că mandatul european de arestare emis de această instanță a devenit ineficace în raport cu România, unde s-a refugiat persoana care se sustrage justiției, și, cu siguranță, în raport cu ceilalți membri ai Uniunii Europene. În acest sens, hotărârea menționată a instanței române dispune: „*autoritatea judiciară română de executare a mandatului european de arestare solicită biroului național SIRENE să ia măsurile necesare pentru a adăuga un indicator de validare a semnalării SIS emise de alt stat membru în baza unui mandat european de arestare a cărui executare este refuzată de autoritatea judiciară în cauză*”.

În Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) din 31 ianuarie 2023 (ECLI:EU:C:2023:57) se arată, la punctul 140, că nicio dispoziție din Decizia-cadru 2002/584 nu exclude emiterea *mai multor mandate europene de arestare succesive împotriva unei persoane, inclusiv atunci când executarea unui prim mandat european de arestare care viza această persoană a fost refuzată.*

Cu toate acestea, în aceeași hotărâre, la punctul 141, se arată că emiterea unui nou mandat de arestare se poate dovedi necesară *în special după ce elementele care au împiedicat executarea unui mandat european de arestare precedent au fost înlăturate sau atunci când decizia de a refuza executarea mandatului european de arestare respectiv nu era conformă cu dreptul Uniunii.*

Prin urmare, Curtea de Justiție a Uniunii Europene trebuie să se pronunțe cu privire la conformitatea sau neconformitatea deciziei instanței române cu dreptul Uniunii, cel puțin pentru a permite emiterea unui nou mandat european de arestare împotriva inculpatului căutat, care să producă efecte pe teritoriul în care acesta s-a refugiat pentru a căuta impunitate.

6. Procedura desfășurată:

[OMISSIS]

[dispoziții procedurale; observațiile părților privind cererea de decizie preliminară; avocatul statului și Ministerul Public sprijină trimiterea preliminară; inculpatul, JMTB, se opune]

7. Întrebările preliminare:

În temeiul articolului 19 alineatul (3) litera (b) din Tratatul privind Uniunea Europeană și al articolului 267 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, Curtea de Justiție a Uniunii Europene trebuie să se pronunțe asupra următoarelor întrebări:

1. Având în vedere că articolul 4 din Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI) stabilește, la punctul 6, printre motivele de neexecutare facultativă a mandatului european de arestare, cazul în care mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, atunci când persoana căutată rămâne în statul membru de executare, este resortisant sau rezident al acestuia, iar acest stat se angajează să execute această pedeapsă sau măsură de siguranță în conformitate cu dreptul său intern:

(a) Se poate extinde aplicarea acestui motiv de neexecutare facultativă a predării la cazurile în care nu s-a pronunțat încă o sentință definitivă împotriva persoanei căutate?

(b) În ipoteza în care această posibilitate ar fi admisă, se poate refuza predarea pentru motivul că persoana căutată este considerată rezident al statului de executare fără ca acest stat să se angajeze să execute pedeapsa sau măsura de siguranță în conformitate cu dreptul său intern?

2. Având în vedere că articolul 4 din Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI) stabilește, la punctul 4, printre motivele de neexecutare facultativă a mandatului european de arestare, cazul în care s-a prescris acțiunea penală sau pedeapsa, în conformitate cu dreptul statului membru de executare, iar faptele sunt de competența acestui stat membru, în conformitate cu dreptul său penal, **se poate extinde acest motiv de neexecutare facultativă a MEA la cazurile în care se constată că s-a prescris acțiunea penală sau pedeapsa, în conformitate cu dreptul statului membru de executare, chiar dacă faptele nu sunt de competența instanțelor acestui stat?**

[OMISSIS]

[semnăturile judecătorilor]

DOCUMENT DE LUCRU